

Sofia Vikman kok ym.

Toimenpidealoite luontopihojen saamisesta kaikkiin Suomen päiväkoteihin lasten terveyden edistämiseksi

Eduskunnalle

On tärkeää, että päiväkodin piha tukee parhaalla mahdollisella tavalla lasten tervettä kasvua ja kehitystä. Metsäpohjainen päiväkotipiha parantaa lasten immuunijärjestelmää. Tutkimusten mukaan luonnon kanssa kosketuksissa olevien lasten riski sairastua allergioihin ja muihin immuunijärjestelmän häiriöistä johtuviin sairauksiin pienenee.

Tuoreessa tutkimuksessa selvitettiin, miten luonnon tuominen kaupunkiympäristöön parantaa immuunijärjestelmän säätelyä. Luonnonvarakeskuksen tutkijan johtamassa kokeellisessa tutkimuksessa osoitettiin, että 3—5-vuotiaiden päiväkotilasten immuunijärjestelmän säätely parani, kun päiväkotien pihalle lisättiin metsäpohjaista kasvustoa eli kuntaa, siirtomurtoa ja istutuslaitteita. Tutkimuksessa viisi kertaa viikossa toistuva viherkosketus monipuolisti mikrobilajistoa lasten iholla. Se puolestaan vähentää riskiä sairastua immuunijärjestelmän häiriöistä johtuviin sairauksiin, kuten atopiaan, diabetekseen, keliakiaan ja allergioihin. Tutkimuksessa seurattiin kuukauden ajan 3—5-vuotiaita lapsia kymmenessä päiväkodissa Lahdessa ja Tampereella. Tutkimus julkaistiin Science Advances -tiedejulkaisussa, ja tutkimusta johti tutkija Aki Sinkkonen Luonnonvarakeskuksesta.

Lapset ja nuoret sairastavat yhä enemmän autoimmuunisairauksia. Yleisimpiin autoimmuunisairauksiin lukeutuvaa keliakiaa sairastaa Suomessa kaksi prosenttia väestöstä eli yli 100 000 henkilöä, ja tyypin 1 diabetesta sairastavia on noin 50 000. Koko väestöön suhteutettuna allergisia on Suomessa noin 1,8 miljoonaa ja astmaa sairastavia puoli miljoonaa. Inhimillisen kärsimyksen ohella sairauksista koituu yhteiskunnalle merkittäviä taloudellisia kustannuksia. Pelkästään allergian ja astman kokonaiskustannuksiksi Suomessa on arvioitu 1,3—1,6 miljardia euroa.

Liian korkea hygieniataso ja erillisuus luonnosta yksipuolistavat ihmisen elimistön mikrobistoa. Tämä puolestaan on lisännyt immuunijärjestelmän häiriöitä, kuten esimerkiksi allergioita, atopiaa, diabetesta ja keliakiaa. Monissa aiemmissa tutkimuksissa seikka on näkynyt maaseudun lasten pienempänä riskinä sairastua näihin tauteihin.

Tuore tutkimus paljasti, että viisi kertaa viikossa toistuva viherkosketus monipuolisti immuunivälitteisiltä sairauksilta suojaavaa elimistön mikrobistoa päiväkotilapsilla. Päiväkodeissa tehty tutkimus osoitti, että näiltä sairauksilta suojaavia muutoksia tuli esiin, kun monimuotoista luontoa tuotiin kaupunkiympäristöön.

Toimenpidealoite TPA 127/2020 vp

Päiväkotien pihat ovat pääosin laatoitettuja tai asfaltti- ja sorapintaisia. Tutkimuksessa asvaltoille, laatoitetuille ja sorapäälysteisille päiväkotipihoille tuotiin metsäpohjaa eli kunntaa, siirtomurmea ja istutuslaatikoita, joihin lapset kylvivät kasveja ja hoitivat niitä.

Tuoreen tutkimuksen tulokset ovat vahva perusta, kun etsimme uusia ratkaisuja immuunisairauksien ehkäisyyn ja luomme kriteerejä päiväkotien ja koulujen pihojen rakentamiseen.

Kyseisen tutkimuksen ja aikaisempien vertailevien tutkimusten pohjalta on perusteltua muuttaa kaikki päiväkotien pihat viherkosketuksen mahdollistaviksi, jotta lastemme puolustusjärjestelmän säätelykyky parane. Lisäksi tutkijoiden mukaan lapset saavat näin paremman motoriikan, keskittymiskyvyn ja hyvän luontosuhteen. Samalla on tärkeää huolehtia jäykkäkouristusrokotteen ajantasaisuudesta ja samoin punkkirokotteesta alueilla, joilla se on tarpeen.

Tarvitaan valtion kehittämisavustus, joka on selkeästi osoitettu päiväkotien pihojen muutostöihin. Valtionavustukseen on liityttävä informaatio-ohjaus kunnille siitä, miten pihoja on kehitettävä. Oleellista on valtakunnallisten kannusteiden ja ohjauksen avulla mahdollistaa lapsille päivittäinen luontokosketus jokaisessa Suomen päiväkodissa esimerkiksi tietyn siirtymäajan puitteissa.

Muutostöiden lisäksi huomiota on kiinnitettävä uudisrakentamiseen. Päiväkodin ja perusopetukseen tarkoitetun koulun ulkotilojen suunnitteluun on olemassa Opetushallituksenkin suosittama RT-kortti, jossa korostetaan luontopohjaisen ympäristön vaikutuksia niin henkiseen kuin fyysiseen hyvinvointiin, terveydelle ja lapsen kehittymiselle. Esimerkiksi Tampereen kaupungin nykyisissä päiväkotien suunnitteluohjeissa ei kuitenkaan ole ollenkaan mainintaa luontopohjaisen ympäristön merkityksestä hyvinvointiin ja terveydelle.

Valtakunnallinen ohje on pidettävä ajantasaisena uusimman tutkimustiedon perusteella, ja ohjeistuksen nykyistä parempaan noudattamiseen kunnissa on kiinnitettävä huomiota. Tähän tarvitaan valtakunnallista koordinaatiota. Ongelmana on, että uusia valtakunnallisten suunnitteluohjeiden vastaisia päiväkotipihoja rakennetaan jatkuvasti ja lasten positiivinen mikrobialtistuma on mitätön suurimmalla osalla pihista.

Lisäksi kasvatusalan henkilöstö, pihasuunnittelijat sekä hanketoteuttajat kunnissa tarvitsevat koulutusta lasten ja nuorten tervettä kasvua ja kehitystä edistävistä pihista. Suomenkielinen tutkimuskatsaus toisi lisää perusteltua tietoa pihojen tilaajille ja teettäjille. Tarvitaan myös kartoitus siitä, kuinka suurella osalla päiväkotilapsista on mahdollisuus päivittäiseen positiiviseen mikrobialtistukseen, sekä siitä, kuinka suuri osa päiväkotien ja koulujen pihista tällä hetkellä tukee lasten luonnollista immuuniteetin kehitystä ja tervettä kasvua.

Verrattain pienillä kustannuksilla on mahdollista luoda kansanterveyttä edistävää ja lapsille viihtyisää elinympäristöä. Panostus luontopihoihin maksaa itsensä takaisin allergian ja astman sekä muiden immuunijärjestelmän häiriöistä johtuvien sairauksien pienentyneinä hoitokuluina — puhumattakaan inhimillisen kärsimyksen vähenemisestä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Toimenpidealoite TPA 127/2020 vp

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta yhä useammassa päiväkodissa lapsilla on mahdollisuus päivittäiseen luontokosketukseen, ja että hallitus asettaa sopivalla siirtymäajalla tavoitteeksi luontopihan saamisen kaikkiin Suomen päiväkoteihin lasten terveyden edistämiseksi.

Helsingissä 20.10.2020

Sofia Vikman kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Sari Sarkomaa kok
Sanni Grahn-Laasonen kok
Mari-Leena Talvitie kok
Timo Heinonen kok